

Modsætning til alle andre Embedsmænd at modtage de Gaver, man frivillig vil give dem, men naar dette Hensyn fuldestgjøres, ser jeg ikke, at Lønningsmaaden iøvrigt har Noget med den Sag at gjøre. Denne Præsternes eiendommelige Stilling vil derimod fortrinnsvis give sig Vidnesbyrd i den nu fra alle Sider anerkjendte Berettigelse af Fordringen om, at Menighederne faae Indflydelse paa Valget af deres Præster, og jeg kan ikke istemme de Betragtninger, som nylig syntes at give sig Udtryk fra flere ærede Medlemmer i Thinget, at dette kun skulde være det første Trin paa en Vej, man senere vilde følge ogsaa med Hensyn til andre Embedsmænd. Det tror jeg ikke, man nogensinde vil komme til med Hensyn til andre Embedsmænd; thi andre Embedsmænd træde aldrig i et saadant eiendommeligt, personligt Forhold til den Befolkning, de have med at gjøre, som Præsterne. Som Vaand mellem Præst og Menighed har Tienden efter min Mening ikke det Allermindste at betyde. Det er en Betsatning, som hviler paa de faste Eiendomme, ligegyldig om det er Graeber eller Jøder, der eie dem; der er ikke Tale om et særligt Menighedsforhold. Skulde jeg tale om et Vaand, der kunde være mellem Præst og Menighed, hvad Præstens Indtægter angaar, vil jeg rigtignok snarere henvise til den Stilling, Landsbypræsten indtager som Algerbruger. Jeg tror, at det er af ikke ringe Betydning, at han i saa Henseende deler Wilkaar med hele den store Landbefolkning; men Tienden tror jeg ikke har nogen Betydning i saa Henseende. — Naar man nu spørger om, hvilket af Forslagene der da er det hensigtsmæssigste, kunde der nævnes forskjellige Punkter, der tale ogsaa for Regjeringens Forslag; men paa dette Omraade synes det mig dog, jo mere jeg tænker over disse Ting, at man maa tilkjende det private Forslag Prisen. Det er først og fremmest simpelt og let overfskueligt, medens Regjeringsforslaget med sin tunge, indviklede Lønningsmaade og sine faare let vilblevende Ansættelser i saa Henseende kun har Lidet for sig. Naar man dernæst spørger, hvilket der er det Heldigste for Tiendeyderne, er jeg derimod tilhøielig til at gaa til den modsatte Side og sige, at Regjeringsforslaget har et ikke ringe Fortrin. Jeg vil ikke tale om, at det er mere bekvemt at gaa til Præsten end at gaa til Kjøbstaden, hvor Amtstuen er, og endnu mindre vil jeg tale om, at naar man betaler til Præsten, bliver man i Reglen trakteret, hvilket som bekjendt ikke er Tilfældet paa Amtstuen, men jeg vil fremhæve en Omstændighed, som jeg tror har en større Betydning. Det er nemlig den, at Præsten er en ganske anderledes lempelig Kreditor som Tiendetager, end Staten vil være (Modsigelse). Der er ærede Medlemmer, som ikke synes at ville give mig Ret heri, men jeg tillægger mig i saa Henseende en ikke ringe Erfaring, og jeg kan forsikre, at der er Præster, som aldrig indgive Restance-

lister, men selv de, som gjøre det — og det er naturligvis de fleste — komme først med dem, længe efter at de kunde have indgivet dem, og de estergive da mange Gange Smaafolk og bede ofte Fogden om at gaa disse forbi ved Udpantningen (Modsigelse). Ja, her er selvfølgelig ikke Tale om Gaardmænd og velhavende Folk, men her er Tale om de mange Smaafolk, der staa til Restance. De Herrer kunne tro, at det vil gaa anderledes til, naar Statskassen faar med Restancerne at gjøre, det er den ubarmhertigste Kreditor, der kan tænkes. Der er kun een Maade, hvorpaa en Tiendestance vil kunne gaa ud af Regnskabet, og det er ved en forgjæves foretagen Udpantningsforretning; men efter den Maade, hvorpaa Tienden hæfter paa Jorden, fremfor alt Andet, kan det ikke tænkes, at man skulde kunne gjøre en Udpantningsforretning for Tiende forgjæves. Hvad der saaledes, i det Mindste i mine Dine, skulde kunne tale for, at Yberen af Tienden beholdt Præsten som Tiendetager, skal jeg dog ikke lægge særlig Vægt paa, idet jeg erkjender, at der lige fuldt er en stærk Strømning i Befolkningen, hvorefter man ønsker at gaa til Statskassen i denne Henseende. Men hvad der saaledes paa den ene Side efter min Betragtning kunde tale for at lade Præsterne vedblive at optræde Tienden, maa netop, naar man ser hen til den anden Side og spørger om, hvad der er det Heldigste for Præsterne selv, slaa over i det Modsatte. Det maa man lægge Mærke til, at naar Præsterne under de nuværende Forhold kunne være saa liberale, som mange virkelig ere over for Tiendeyderne, ligger det i, at deres Indtægter ere ganske anderledes rundelige end Lønningerne for alle andre Embedsklasser, og intet Menneske kan forlange, at Præsterne, naar Regjeringens Forslag skulde blive vedtaget, og de bleve satte paa de moderate Lønninger, som dette Forslag indeholder, skulde vedblive at stille sig paa samme Maade over for Tiendestancerne; de ville tværtimod blive nøbte til at trænge haardt paa og, om end maaske ikke gaa til det Yberste, saa dog træde ganske anderledes op end nu, idet de skulde svare til Statskassen, hvad den skal have, og det ikke kan forlanges, at de skulde tage det af deres egen Lomme. Det er derfor sikkert, at det vil blive en ubehagelig Stilling for Præsterne, naar man tænker sig Regjeringsforslaget's Lønningsmaade udført, hvorved de ville komme til at staa som Tiendetager paa Statens Vegne over for deres Menighed; de ville blive en Slags Rassebetjente, ja, der vil endog kunne være Spørgsmaal, om de ikke skulde stille Raution. Jeg kan derfor ogsaa forsikre, at der er mangfoldige Præster, og det ikke alene yngre, men ogsaa ældre, som meget indstændigt ønske at blive fri for en saadan Stilling. Jeg har levet saa meget blandt Præster, at jeg tør tillægge min Erfaring i saa Henseende en ikke ringe Betydning, skjøndt jeg selvfølgelig respekterer, hvad den Erfaring siger, som Andre kunne have gjort, og selvfølgelig heller